

Op vakantie in Duitsland

Bijzondere lijnen en spoorse gebieden (Highlights)

Op deze pagina een aantal regio's met hun *railhighlight* die kort worden beschreven met enkele websites voor meer informatie. De meeste gebieden zijn prima per trein te bereiken. Daarbij werken we van noord naar zuid en noemen de deelstaat of de regio. Bij zo'n groot land als Duitsland en slechts een enkele pagina informatie is volledigheid niet mogelijk. De gebieden zijn gekozen, omdat ze soms ook toeristisch interessant kunnen zijn. Dit is met een enkele zin of verwijzing (link) aangegeven.

De onderstreepte woorden of passages zijn links naar de desbetreffende websites met daarop meer informatie (meestal in het Duits). Mocht de informatie op deze pagina niet meer kloppen of blijkt een link niet meer te werken, dan graag een mailtje naar de webmaster:

tagv@hetnet.nl zodat dit euvel snel verholpen kan worden.

Schleswig-Holstein Noord

Regio Niebüll/Sylt

-Lokaallijn Niebüll - Dagebüll met intercityverkeer achter treinstellen of motorwagens.

-Niebüll - Westerland (schiereiland Sylt) met zeer druk autotreinverkeer in de zomer en een bijzonderheid: de Hindenburgdamm, de dubbelsporige dijk door het water.

Toeristisch interessant vanwege de nabijheid van de zee en Waddeneilanden. Ook een treinrit over de dam loont de moeite. Dieselparadijs!

Schleswig-Holstein Midden

-Ronduit bijzonder zijn de hoge spoorbruggen over het Nord-Ostsee-Kanal met als bijzonderheid de spoorbrug bij Rendsburg. Daaronder een veerpont aan kabels en zeker zo uniek: een Schiffsbegrüßungsanlage.

- Ook de meer naar het westen gelegen Hochbrücke van Hochdonn is een bezoek waard.

Het gebied, althans de kust, is vooral interessant voor zonanabidders, natuurliefhebbers en Wadlopers.

Schiereiland Rügen

-Goederenverkeer Mukran (ook breedspoor), nabij Sassnitz.

-Spoorbrug in de verbinding tussen het eiland Rügen en Stralsund met daarnaast de imposante verkeersbrug.

-Stoomtreinen (smalspoor) met de Rasender Roland.

Toeristisch interessant vanwege de Oostzee (strand), de krijtrotsen, het langste hotel ter wereld (Prora), mondaine badplaatsen (Binz etc.) en de vele meren en bossen. Ook de historische binnenstad van Stralsund trekt veel toeristen.

Mecklenburg/Vorpommern/Oostzeekust

-Smalspoorstoomtreinen tussen Bad Doberan en Kühlungsborn-West (Bijnaam: Molli) met tramwegachtig situatie in Bad Doberan.

Toeristisch interessant vanwege de Oostzee (de badplaatsen Kühlungsborn en Heiligendamm).

Berlijn (en regio)

De Duitse hoofdstad biedt veel bijzonders rond en op het spoor. Een druk goederenvervoer wordt afgewikkeld over de zogeheten Aussenring (buitenring). De stad bezit een metro (U-

Bahn), een S-Bahn en het normale spoor in al zijn facetten en zeer veel materieeltypen. Tips: een bezoek aan het *Hauptbahnhof* en de restanten van het zogeheten Anhalterbahnhof. Uiteraard is Berlijn met zijn vele monumenten en bijzondere winkels een attractie van formaat.

Enkele bijzondere spoorwegsites:

-Eisenbahn-Berlin

-S-Bahn-Portal

Harz

Zie de aparte pagina's op deze website, ga terug naar het totaaloverzicht, klik hier.

Rondom Dresden

Dresden biedt heel wat voor spoorwegliefhebbers. Los van het historisch interessante centraal station, dat uit twee verdiepingen bestaat, kent deze historisch fraaie stad aan de Elbe een veelvoud van bijzonder, soms ook Tsjechisch materieel. De landschappelijk mooiste spoorlijnen zijn:

-Dresden - Bad Schandau (landschappelijk het mooiste tussen Königstein en Bad Schandau in het gebied van de Sächsische Schweiz);

-Heidenau - Altenberg (fraaie diesellijn door berglandschap)

-Dresden - in de richting van Chemnitz (vooral landschappelijk fraai nabij Tharandt)

-Rond Dresden bevinden zich twee smalspoorstoomcentra:

*Radebeul-Ost – Moritzburg – Radeburg

*Freital-Hainsberg – Dippoldiswalde – (Kurort Kipsdorf)

Een prima 'portal' voor de spoorwegen in Sachsen is Sachsenschiene.de, dat behalve informatie ook tal van films en foto's biedt over de meeste lijnen in dit gebied.

Een ander portal over stoom en andere spoorse zaken in Sachsen is Sachsen unter Dampf.

Daarin onder meer ook beschrijving van stoomtreindiensten in het Erzgebirge en het gebied rond Zittau aan de Pools/Tsjechisch/Duitse grens.

Ten westen van Dresden (Erzgebirge)

De combinatie bergachtig landschap en lokaalspoorwegen is vooral te vinden in het Ertsgebergte (Erzgebirge). De naar het zuiden aftakkende railverbindingen van de hoofdlijn Dresden - Freiberg - Chemnitz - Zwickau voeren alle door het fraaie gebergte; de meeste lijnen zijn inmiddels 'gerationaliseerd' (van overbodige sporen en seinen ontdaan en bezitten meestal geen armseinen meer).

Smalspoorstoom is te vinden:

-Cranzahl - Oberwiesenthal (een echte aanrader, ook vanwege de relatief hoge frequentie);

-Wolkenstein - Jöhstadt (minder frequent, mooie omgeving);

Een bijzonderheid is het Zughotel in Wolkenstein. Daar is het mogelijk in oude slaaprijtuigen te overnachten.

Van de vele verbindingen in de richting van de Tsjechische grens zijn twee het meest aan te bevelen:

-Chemnitz - Annaberg-Buchholz - Bärenstein. Vele fotopunten, onder andere rond Cranzahl en Bärenstein.

-Chemnitz - Pockau-Lengefeld - Olbernhau/Marienberg (landschappelijk mooie lijnen).

Een perfecte portal over dit gebied is Sachsenschiene.de.

Tot slot voor dit gebied nog drie aardige tips:

-de spoorbrug bij ten westen van Reichenbach, de Göltzthalbrücke.

-als tram met een treinstel van de Vogtlandbahn door de stad Zwickau rijden. In de verbinding

Zwickau - Falkenstein rijdt een deel van de treinen van de Vogtlandexpress/bahn over de tramrails door de stad. Een ritje Zwickau Hbf - Zwickau Zentrum is een echte aanrader.
-De meeste RE-treinen (snelle stoptreinen) worden gereden tussen Nürnberg Hbf en Hof, soms verder naar Dresden, met de serie 612, de zogeheten Neitechs, oftewel kantelbaktreinstellen die in de bogen gaan overhangen net als motoren. Meekijken met de machinist is vaak mogelijk en het effect is spectaculair (zeker met bogen waarin soms tot 160 km/h wordt gereden).

Thüringer Wald (en omgeving)

Ooit trok dit gebied vele duizenden stoomtreinliefhebbers, maar ook tegenwoordig is er nog het een en ander te beleven op spoor- en tramgebied.

Drie tips:

-ervaar het gevoel van de jaren vijftig in de interlokale tram! Dat kan met de zogeheten Waldbahnen (o.a. Tabarz - Gotha).

-de spoorlijn van Sonneberg - Lauscha - Neuhaus am Rennweg (spectaculaire uitzichten op het gedeelte Lauscha - Neuhaus).

-de Oberweissbacher Bergbahn en de lijn Rottenbach - Katzhütte.

Rondom Keulen en Wuppertal

Keulen en naaste omgeving bieden veel bijzondere motieven. Hier slechts een greep uit de vele mogelijkheden. De spoorbruggen over de Rijn bevinden zich op loopafstand van het Hauptbahnhof (Hbf oftewel centraal station) van Keulen en zijn ook uitstekend vanaf het station Köln-Deutz tezamen met de Dom te fotograferen. Met druk treinverkeer en afwisselend materieel, maar zonder (uitzonderingen daargelaten) goederentreinen.

De Müngstener(tal)brücke ligt in de spoorlijn Solingen Hbf - Remscheid - Wuppertal en voert door een landschappelijk fraai gebied. Het dichtstbijzijnde station is Solingen-Schaberg. Een treinrondrit Keulen - Solingen - Schaberg - Remscheid - Wuppertal Oberbarmen (beginpunt van de unieke Schwebbahn) - Wuppertal Hbf - Keulen is warm aan te bevelen. De stations Wuppertal-Oberbarmen, Wuppertal Hbf en Wuppertal-Vohwinkel liggen op loopafstand van de stations van de Schwebbahn.

Eifel en Sauerland

Aan deze gebieden zijn op deze website aparte pagina's gewijd, ga terug naar het overzicht van vakantiebestemmingen:

-Eifel

-Sauerland

Langs Rijn en Lahn

Tussen Keulen en (ruwweg) Frankfurt/Mainz lopen twee hoofdspoorlijnen langs de Rijn. De linker Rheinstrecke loopt vanaf Rolandseck, ten zuiden van Bonn, tot Mainz over grote afstanden direct langs de Rijn, hetgeen vele fotomotieven oplevert. Over deze lijn rijden vooral reizigerstreinen. De rechte Rheinstrecke is tussen Bad Honnef (nabij Bonn) tot Mainz om dezelfde reden interessant. Ook al vanwege de kasteeltjes en de vele monumentale dorpjes. Hier komt vooral de goederentreinliefhebber aan zijn of haar trekken. Bijzondere fotopunten vinden we onder meer bij de Loreley, Kaub en Rüdesheim.

Bijzondere fraaie en ook fotogenieke lijnen beginnen aan een van deze Rheinstrecken. Daarbij is de Lahntalbahn (Koblenz - Limburg - Giessen) mijn persoonlijke favoriet, gezien de vele prachtige dorpen, de soms nog aanwezige oude armseinen (in 2015 is de vervanging hiervan voorzien) en de vaak bijzondere burchten die niet zelden samen met een trein op de gevoelige plaat zijn vast te leggen. Mooie plekken onder meer bij Balduinstein en Runkel.

Een andere fraaie lijn is de spoorlijn Koblenz - Cochem (langs de Moezel), de Ahrtalbahn van Remagen naar Ahrbrück door het sprookjesachtige Ahrdal en ten slotte bestaan er twee Steilstrecken:

-Linz - Kalenborn (toeristentrein met railbussen);

-Boppard - Emmelshausen. Voor wie van wandelen houdt, rijdt per trein naar Buchholz en loopt vervolgens terug (naar het dal) naar Boppard.

Tot slot: een spectaculaire ervaring is het meekijken met de machinist op de hogesnelheidslijn van Keulen naar Frankfurt. Met tot 300 km/h de berg af en weer op.

Neurenberg - Neuenmarkt-Wirsberg

De hoek Nürnberg - Würzburg - Bayreuth is niet alleen voor liefhebbers van klassieke muziek interessant (Bayreuth is de stad van componist Wagner), maar ook voor treinenfans de moeite van een bezoek waard. Los van de vele schitterende Nebenbahnen in dit gebied, vormt het DB-museum een interessante trekpleister, maar ook het stoomlocomuseum in Neuenmarkt-Wirsberg. Dit is niet ver van de beroemde Schiefe Ebene, de spoorlijn naar Hof waar begin jaren zeventig de laatste grote stoomlocs van de DB hun kunnen moesten bewijzen op deze flink stijgende lijn. Regelmatig vinden hier nog ritten met museumstoomlocomotieven plaats. Bijzondere opnamen zijn er verder te maken op de lijn (Nürnberg Hbf -) Hersbruck - Schnabelwaid, ter hoogte van Velden (bij Hersbruck). Vanaf het perron zijn verschillende tunneldoorkijkjes te vinden die zich mooi laten fotograferen in combinatie met diverse materieeltypen. De lijn kent een frequent reizigers- en goederenverkeer. Warm aanbevolen! Ten noorden van Nürnberg ligt de fraaie museumlijn (normaalspoor) Ebermannstadt - Behringersmühle. De aansluitende Nebenbahn vanaf Forchheim vormt een aardige ouverture op deze mooie museumlijn door de Fränkische Schweiz, een gebied dat ondanks de grote onbekendheid in ons land, toch nog aardig wat Nederlanders trekt.

Genieten van Nebenbahnen in combinatie met een toeristische attractie? Dat kan vanuit Neurenberg of Würzburg. Eerst per gewone trein naar Neustadt (Aisch), dan per (moderne) boemel via een echte Beierse Bimmelbahn naar Steinach en dan verder naar het monumentale kasteelstadje Rotenburg ob der Tauber, waar zelfs als het hoogzomer is nog kan worden genoten van het Kerstmuseum dat vooral Japanners en Chinezen lijkt te trekken.

Het Beierse Woud (Bayerischer Wald)

Zie de speciale pagina hierover op deze site, ga terug naar het overzicht van vakantiebestemmingen.

De Allgäu/Bodensee-regio

Kent de gemiddelde Duitser de Allgäu vanwege de Spätzle (een soort noedels) en de Emmentaler kaas, de spoorwegkenner zal dat weten te combineren met hoofd- en lokaallijnen die omlijst worden door het typische Allgäulandschap.

De spoorlijn München - Kempten - Lindau is het fraaist ten zuiden van Kaufbeuren, met bij Immenstadt uitzicht op de Alpee. Net voor Lindau krijgt de treinreiziger een prachtig uitzicht over deze stad en de Bodensee (vanaf hoger gelegen bergen).

Ook de Nebenbahn (gedeeltelijk ook hoofdspoorlijn) Immenstadt - Sonthofen - Oberstdorf is een aanrader; met de mooiste fotopunten tussen Sonthofen en Oberstdorf.

De Nebenbahn (Kaufbeuren -) Biessenhofen - Füssen is vooral op de laatste kilometers landschappelijk zeer de moeite waard en met een beetje geluk en een flinke telelens valt de trein in het landschap tezamen met het sprookjesslot Neuschwanstein te vereeuwigen.

Het station Lindau Hbf is voor de echte DB-fan een must. Het bevindt zich op een eiland en bezit nog klassieke beveiliging. Nog een bijzonderheid: het is een spoors drielandenpunt met

Oostenrijkse, Zwitserse en (zeer afwisselende) Duitse tractie. Uitstellen van een bezoek kan niet te lang, want het station verdwijnt grotendeels en een nieuw station op het vaste land zal het leeuwendeel van de treinen gaan verwerken. Fotopunten zijn ook te vinden op de weg/voetgangersbrug over het emplacement en langs de spoordijk door het water.

Ten zuiden van München

Vanuit de hoofdstad van Beieren lopen tal van aardige lijnen in zuidelijke richting. Gezien de veelheid beperken we ons hier.

[München - Weilheim - Murnau - Garmisch-Partenkirchen](#). In dit gebied bevinden zich veel meren, waaronder de Starnberger See (te fotograferen met treinen op het station Starnberg). Te Tutzing takt de [Kochelseebahn](#) af naar het landschappelijk mooie Kochel. Hoewel zeker geen spectaculaire lijn loopt die door een wat vlak maar toch mooi landschap.

In [Murnau](#) begint de [Nebenbahn naar Oberammergau](#), een stadje dat grote bekendheid verwierf door de zogeheten *Passionsspiele*. Ook dit is een aardig lijntje door een lieflijk landschap.

Ausserferengebied en rondom Garmisch-Partenkirchen

Aan dit schitterende gebied rond de Duits/Oostenrijkse grens zijn verschillende pagina's gewijd op deze website. Ga terug naar het overzicht van vakantiebestemmingen. Klik [hier](#) voor het overzicht.

München - Rosenheim - Prien (- Salzburg)

Het gebied van de 'Voralpen' ten oosten en zuidoosten van München vormt voor veel Nederlanders een tussenstop (overnachting) op weg naar Oostenrijk en Italië. Toch loont het de moeite om een of enkele dagen in deze regio te bivakkeren. Vanwege het landschap, de bezienswaardigheden en de vele bijzonderheden op spoorweggebied.

De leukste, met veel strijd weer gereactiveerde museumlijn loopt van [Bad Endorf aan de lijn Rosenheim - Salzburg, naar Obing](#). Meestal gereden met dieseltractie.

Bij de Chiemsee, in Prien, loopt de [smalspoorstoomtrein naar Stock](#) (waar de boten vertrekken) en vanuit hetzelfde Prien begint het [alleraardigste lokaallijntje naar het bezienswaardige Aschau](#).

De hoofdlijn [München - Rosenheim](#) - Freilassing (grens) - Salzburg telt niet alleen schitterende fotopunten, maar levert ook een [veelheid aan soorten materieel](#) op, omdat de Oostenrijkse intercity's als corridortrein door Duitsland rijden. De route Salzburg - Kufstein via het Duitse Rosenheim is veel sneller dan het rechtstreekse bochtige traject door Oostenrijk.

Traunstein - Freilassing - Berchtesgaden

Een typisch Beierse Nebenbahn ligt tussen [Traunstein en Waging am See](#) die vooral op de laatste kilometers zich door een lieflijk, heuvelachtig landschap slingert. De See is overigens een pittig eind lopen vanaf het stationnetje.

De Nebenbahn (Freilassing -) [Bad Reichenhall - Berchtesgaden](#) (het "Valkenburg van Duitsland") heeft niet meer de aantrekkelijkheid van vroeger met armseinen en oude vooroorlogse locomotieven, maar biedt tal van fraaie uitzichten. Tussen Bischofswiesen en Berchtesgaden bevinden zich de mooiste fotopunten in het bergachtig landschap. De afwisseling in de tractie vormen de (weinige) intercity's die hier niet zelden een extra locomotief in de vorm van 'duwtractie' meekrijgen. Berchtesgaden is ook de moeite waard voor een dagje uit, bijvoorbeeld door een bezoek aan de Königsee (waar ooit een spoorlijn naartoe liep; het stationsgebouw staat er overigens nog) of de Obersalzberg, waar zich ooit het voormalige buitenverblijf van Hitler bevond.

De Chemiedriehoek

Wie zich wil laven aan enorme goederentransporten per trein, spoede zich in de richting Mühldorf. Vanuit deze plaats worden grote industrieën 'bediend' met omvangrijke goederentransporten, zoals **Burghausen** (Wackerwerk), **Kastl** (diverse meest chemische bedrijven) aan de lijn naar **Burghausen, Garching** (aparte raccordementslijn naar AlzChem Werk) en **Trostberg**, beide aan de lijn Mühldorf - Traunstein. Ook vinden er minder grote transporten plaats naar onder meer Frontenhausen-Marklkofen (lijn takt af nabij Neumarkt-St. Veit), Markt (waar Paus Benedictus de 16de is geboren) en naar Töging (vuilverbrandingsinstallaties). Beide laatstgenoemde bevinden zich aan de lijn Mühldorf - Simbach am Inn. Mooiste fotopunten (een beperkte selectie): nabij Tüssling (nabij seinhuis in de richting van Mühldorf), Tüssling, na aftakking van de lijn naar Burghausen (met zicht op kerkje van Heiligenstatt) en enkele kilometers ten noorden van Trostberg (lijn loopt direct langs de gekanaliseerde Alz).

De aan- en afvoerroutes zijn in hoofdzaak vanuit Mühldorf naar München en Landshut, in mindere mate naar Salzburg over Tittmoning en Linz via Simbach am Inn. Een uitstekende website over dit gebied is Dieselparadies.de (Kies vervolgens: *Linienstern Mühldorf*). Helaas is deze site niet meer actueel, maar biedt voldoende inspiratiepunten voor fraaie foto's.

Het Zwarte Woud (Schwarzwald)

Ga terug naar het overzicht van vakantiebestemming. Klik [hier](#).

Reizen in Duitsland

Wie per trein grotere afstanden snel door Duitsland wil reizen, koopt zijn tickets het voordeligst bij de [Treinreiswinkel](#). Vaak nog goedkoper zijn de speciale tickets op de [website van de Duitse spoorwegen](#).

Op zaterdag en zondagen kan ook gebruik worden gemaakt van het Schönes Wochenends-Ticket (voor vijf volwassenen door heel Duitsland in uitsluitend RE- en RB-treinen). Doordeweeks na negen uur kunnen per deelstaat zogeheten *Ländertickets* worden aangeschaft, zowel voor één of voor maximaal vijf personen tegen aantrekkelijke tarieven. Op [Bahn.de](#) is alle informatie te vinden (startpunt voor alle informatie over openbaar treinvervoer in Duitsland). De Ländertickets zijn meestal ook op bussen en ander openbaar vervoer geldig. In Berlijn zijn speciale dagkaarten te verkrijgen. Informatie: [klik hier](#).

Nog één tip!

Een onontbeerlijke bron van informatie en een handige hulp over het Duitse spoor- en tramweganet is de [Eisenbahn-Atlas van Schweers & Wall](#). Op basis van de bekende Generalkarte zijn alle spoor- en interlokale tramwegen (ook degene die zijn opgebroken!) ingetekend. Warm aanbevolen. Onder meer te koop bij de [NVBS](#) en bij Van Stockum in Den Haag. Ook op tal van grote Duitse stations in stationsboekhandels is deze onmisbare atlas verkrijgbaar. Oudere uitgaven van deze atlas zijn niet aan te bevelen in verband met het ontbreken van veel informatie.